

PLAGIAT *VERSUS* COMUNITATE ȘTIINȚIFICĂ ȘI SOCIETATE

EVA IVAN-HAINTZ

CCIIF – Centrul de Cercetare a Istoriei Ideilor Filosofice,
Facultatea de Filosofie, Universitatea din București

Plagiarism versus Scientific Community and Society. This article explores the impact that the ascension of plagiarism has on scientific community and society as a whole. The mentality that drives the plagiators towards their immoral actions is also examined. The phenomenon of plagiarism tends to appear when individuals consider that social and professional advancement is more important than preserving their moral integrity. Their moral awareness becomes diluted just enough to enable them to cheat the system without perceiving themselves as wrongdoers. The conclusions emphasize the need for a deep restructuring of how society views scientific research and its purpose and that seeding for moral responsibility should be a top priority.

Keywords: plagiarism, morality, intellectual dishonesty, moral responsibility, ethical awareness.

INTRODUCERE

Noțiunea de plagiat, în contextul cercetării științifice, reprezintă o modalitate de fraudă intelectuală, prin intermediul căreia un membru al comunității își însușește texte și idei care aparțin altcuiva (sau chiar fragmente proprii, din alt context, în cazurile de autoplăgiat), cu scopul de a obține beneficii, rareori plagiatul decurgând din neatenție sau neștiință. Mathieu Bouville subliniază importanța înțelegerii diferitelor situații de plagiat: „Chiar dacă în cazurile canonice de plagiat dihotomia dintre cuvinte și idei este irelevantă (dacă copiez un articol întreg, copiez atât cuvinte, cât și idei, astfel încât este neclar care dintre cele două «furturi» creează infracțiunea), este posibil să copiezi o parte a unui articol care nu conține nicio idee originală [...] sau să preiei idei, dar nu și cuvinte, prin parafrază. Statutul cuvintelor și ideilor trebuie clarificat pentru a defini cu precizie plagiatul, ceea ce este important atât din motive conceptuale, cât și practice”¹. Diferențierea nuanțată, în privința a ce înseamnă plagiatul, este extrem de utilă în analiza lucrărilor, pentru a stabili dacă acestea conțin sau nu fragmente plagiate. În schimb, pentru persoana care scrie, regula este cât se poate de clară: nu

¹ Mathieu Bouville, „Plagiarism: Words and ideas”, în *Science and Engineering Ethics*, vol. 14, nr. 3, 2008, p. 312.

îți însușești nimic din ce nu este al tău. În procesul de verificare a lucrărilor, problema devine și mai complexă atunci când se constată că autorul nu citează corect sau că a folosit surse secundare, eronate. Este notorie afirmația lui Whitehead: „Cea mai sigură caracterizare generală a tradiției filosofice europene este că aceasta constă într-o serie de note de subsol la Platon”². Și nu există niciun motiv în a nu accepta această idee, atât timp cât „notele de subsol” au fost puse corespunzător.

Motivațiile alegerii de a prelua în mod nelegitim textele altor autori sunt variate: comoditatea pe care unii membri ai comunității o găsesc în a nu depune efort intelectual; scuză lipsei de timp pentru a gândi și lucra pe cont propriu; lipsa de încredere în sine, în capacitățile intelectuale și în originalitatea proprie, stresul care rezultă de aici cu privire la posibilitatea de a nu promova un examen etc. Fără să-și turbure intelectul și să-și irosească timpul, aceștia apelează la texte care le garantează promovabilitatea, notele bune, obținerea diplomelor ori a prestigiului, sfidând astfel valori fundamentale ale oricărei comunități academice: meritul personal, onestitatea intelectuală și corectitudinea.

PLAGIATOR VERSUS AUTOR

Atunci când falsul intelectual iese la lumină³, plagiatorul trebuie să suporte consecințele: în primul rând, el va pierde orice beneficiu câștigat prin fapta sa. În al doilea rând, va fi sancționat conform legii în vigoare⁴ și regulamentului propriu al instituției în cadrul căreia a plagiat. Măsuri prea aspre se pot afla uneori în dezechilibru cu sancțiunile acordate pentru alte fapte condamnabile; măsuri prea blânde pot duce la ideea că plagiatul merită încercat, în vederea obținerii beneficiilor facile. Instituțiile și membrii acestora trebuie să acționeze cu discernământ și responsabilitate în luarea deciziilor de sancționare.

Dacă plagiatorul nu este demascat, el va beneficia de roadele muncii altcuiva, atingându-și astfel scopul. El devine astfel un șarlatan, care și-a falsificat statutul profesional și, implicit, cel social, iar toate treptele ulterioare pe care le va parcurge, indiferent dacă va mai plagia sau nu pentru a reuși, sunt bazate pe o minciună și sunt, prin urmare, la rândul lor compromise. El își va asuma o identitate care nu îi aparține, pe care și-o va etala cu mândrie. Viața sa nu este influențată într-un sens

² Alfred North Whitehead, *Process And Reality*, New York, The Free Press, 1978, p. 39.

³ Chiar dacă verificarea lucrărilor presupune anumite dificultăți, „identificarea plagiatului într-o lucrare pune exact problemele măsurării oricărui fenomen care este alcătuit dintr-o mulțime de acte sau evenimente de același tip. În acest caz elementele constitutive pentru plagiat sunt idei, cuvinte, structuri de frazare, date, tabele sau metode preluate în lucrarea proprie fără citarea adecvată regulilor deontologice de cercetare științifică” (Marian Popescu *et al.*, „Plagiatul”, în Liviu Papadima (ed.), *Deontologie academică. Curriculum cadru*, București, Editura Universității din București, 2017, p. 56).

⁴ Prezentul eseu se concentrează asupra problemelor de natură etică, nu și a celor juridice, de exemplu în cazurile în care apar încălcări ale drepturilor de autor.

negativ, dimpotrivă: cu nopți odihnitoare și minte limpede, este pregătit pentru o nouă zi. Faptul că plagiatul îi conferă, în ultimă instanță, un statut nemeritat, rareori îl împiedică în exercitarea meseriei sale și a drepturilor care îi revin în urma dobândirii respectivei certificări. Va fi suficient de agil să se strecoare, pozând la un loc cu mulțimea, printre care mai sunt ascunși și alți indivizi asemenea lui, împărtășind aceeași poveste, ținând tacit secretul succesului, înțelegându-se din priviri, fabricând, din excepție și impostură, norma.

Indiferent dacă este sau nu dezvăluit în adevărata lumină, plagiatorul își alterează integritatea morală, devenind astfel mai puțin *persoană*. El își uzează umanitatea, atunci când săvârșește fapte blamabile moral și profită, în avanscenă, de ideea că a procedat așa cum era de așteptat să o facă. După cum subliniază H. Arendt, „răul cel mai mare este cel săvârșit de niște nimeni, adică ființe umane care refuză să fie persoane”⁵. Totodată, același individ se dezobișnuiește să-și folosească abilitățile intelectuale reale, abandonându-le degradării. Se creează un cerc vicios: cu o moralitate fracturată, va fi mai puțin reținut în a persevera în acte imorale. Învechit în rele, va continua să plagieze dacă va avea nevoie, adăugând la aceasta și alte moduri de a parveni în viață.

Nu plătește decât un singur preț: teama de a fi, într-un final, demascat și de a-și pierde beneficiile nemeritate. Neliniștea îl determină să aibă o atitudine defensivă, pe care și-o va însuși drept trăsătură de caracter, slăbind și mai mult comunitatea academică, acesteia, dimpotrivă, fiindu-i necesară o atitudine pozitivă. Prețul plătit se răsfrânge astfel asupra întregii societăți, căci plagiatorul se întoarce împotriva ei, în lupta lui de apărare împotriva unei posibile demistificări. Va face loc nepotismului, din dorința de a se înconjura de oameni de încredere, care să nu îi divulge secretul; îi va calomnia pe ceilalți, ca să deplaseze atenția de la el către ținte false și va denigra constant cunoașterea adevărată. Ascensiunea sa are la bază dorința de a-i surclasa pe cei care depun eforturi proprii. Se insinuează aici o mentalitate a sclavului (în sensul lui Nietzsche): „sclavul se uită pieziș la virtuțile celui puternic: el este sceptic și neîncrezător, are *rafinament* în suspiciunea lui față de toate lucrurile «bune»”⁶. Așa cum interpretează Deleuze, sclavul nu poate câștiga decât în felul acesta: „sclavii nu triumfă prin însumarea propriilor lor forțe, ci prin sustragerea forței celuilalt: ei îl separă pe cel puternic de ceea ce acesta poate. Triumfă nu prin compunerea propriei lor puteri, ci prin puterea lor de contaminare. Antrenează o devenire în sens reactiv a tuturor forțelor. Aceasta este «degenerescenta». [...] Triumfând, forțele reactive nu încetează a fi reactive. Căci peste tot, după Nietzsche, este vorba de o tipologie calitativă, de josnicie și de noblețe. Stăpânii sunt niște sclavi care triumfă în cadrul unei deveniri universale către sclav: omul european, omul domesticit, bufonul...”⁷

⁵ Hannah Arendt, *Responsibility and Judgment*, New York, Schocken Books, 2003, p. 111.

⁶ Friedrich Nietzsche, *Dincolo de bine și de rău*, traducere de Radu Gabriel Pârnu, București, Editura Humanitas, 2016, p. 214.

⁷ Gilles Deleuze, *Nietzsche*, traducere de Bogdan Ghiu, București, Editura All Educațional, 1999, p. 22.

Atenția publică nu se îndreaptă aproape deloc asupra autorilor originali, ca victime ale plagiatului, deoarece nu ei sunt cei care reprezintă pericolul iminent în societate. De cele mai multe ori, când plagiatul este demascat la nivel de unitate, cel care a fost plagiat nici nu află că textele ori ideile sale au fost reproduse în lucrări de specialitate, fără a-i fi atribuite drepturile intelectuale. Nu pare să existe motive evidente care să justifice informarea obligatorie a autorului original cu privire la tentativa de plagiat, mai ales atunci când autorul nu are o legătură directă cu instituția în care a avut loc tentativa, iar problema a fost rezolvată intern, prin aplicarea sancțiunilor specifice. Însă, cu precădere în situațiile în care cazul de plagiat ajunge în atenția publicului larg, autorii originari, în măsura în care sunt disponibili, trebuie informați, pentru a nu fi luați prin surprindere.

Plagiatorul nu dorește, în general, lezarea autorului original; el nu plagiază cu scopul asumat de a face rău celui care a produs lucrarea inițială, cu toate că nu este exclus ca și așa ceva să se întâmple. Procedează fără scrupule, invocând chiar că nu ar avea nicio importanță pentru autorul originar dacă a fost plagiat sau nu. Mai mult, consideră că nu va fi prins, așa că persoana în cauză nici nu va afla, iar când actul său nedemn iese la suprafață, cu siguranță că ultimul lucru la care se gândește sunt sentimentele victimei sale. Dar nu doar autorul originar este victima lui, ci și concurenții lui direcți, care sunt persoane oneste. Pe aceștia dorește însă să-i prejudicieze, în mod asumat sau neasumat, plătind tribut acelei „stranii interdependențe dintre inconștientă și rău”⁸.

JUSTIFICAREA PLAGIATORULUI

Cu toate că plagiatorul nu are o conștiință morală autentică, el și-a însușit totuși o pseudomoralitate, astfel încât rareori este conștient de răul pe care îl face. Încălcarea normelor de etică academică reprezintă un atentat adus onoarei, de care plagiatorul se dispensează fără nicio problemă. Pentru a reuși această contorsiune morală, el își motivează comportamentul prin faptul că are nevoie să depășească o treaptă birocratică, care întâmplător presupune deținerea unei diplome. În opinia lui, cei care nu plagiază sunt fie naivi, fie pasionați de știință – adică excentrici. Serenitatea plagiatorului este cultivată printr-o serie de justificări. De exemplu, consideră că are priceperea de a scrie o lucrare bună, însă se află într-o perioadă dificilă ori solicitantă din viața sa, așa că nu are timpul necesar pentru a o scrie în modul adecvat, această oportunitate nefiind rezervată decât celor mai norocoși. O astfel de autovictimizare îi oferă îndreptățirea morală de a prelua abuziv fragmentele altor autori. O variantă asemănătoare o reprezintă credința că, dimpotrivă, nu deține calitatea de teoretician pentru a scrie, dar are abilitățile necesare practicării profesiei. Chiar dacă știe că încalcă principiile etice, pseudomoralitatea sa rămâne intactă.

⁸ Hannah Arendt, *Eichmann la Ierusalim. Raport asupra banalității răului*, traducere de Mariana Neț, București, Editura Humanitas, 2007, p. 359.

Un alt mod de justificare constă în faptul că mai există și alte probleme sociale, mult mai grave, pe lângă care plagiatul pare de-a dreptul inofensiv. În plus, este un fapt cunoscut că plagiatorul procedează împotriva formulei universale a imperativului categoric: „acționează după maxima care se poate transforma ea însăși totodată în lege universală”⁹. Plagiatul îi este de folos în măsura în care doar el plagiază (sau o mică parte a membrilor comunității științifice); dacă toți cei implicați ar proceda în mod similar, atunci beneficiile obținute le-ar fi retrase, iar diplomele nu ar mai exista. În mod paradoxal, cel care plagiază se apără deseori afirmând că, tocmai, *toți* includ în lucrările lor fragmente preluate din alte surse, pe care nu le semnalizează corespunzător. Altfel spus, el susține că modul său de a acționa a și devenit deja lege universală, dar aceasta ar duce tocmai la anularea a ceea ce încearcă să obțină.

Există, prin urmare, indivizi care ajung să adere la ideea că procedează bine și că dovedesc inteligență atunci când își scurtează și ușurează drumul către obținerea diplomei, fără care nu au dreptul să profeseze. Aceștia se autoevaluează ca având capacitatea intelectuală de a profesa independent de posesia unei diplome și mai au convingerea că acele competențe și cunoștințe, care eventual le lipsesc, le pot suplini prin ingeniozitate și le pot învăța pe parcurs, în timp ce deja profesază. Pentru ei, a fura diploma este testul, iar testul constă în verificarea abilității de a plagia. Meritul personal devine un concept distorsionat prin care sunt împlinite contrariile a ceea ce el presupune în mod rațional. Succesul parcursului său îl îndreptățește să creadă că și-a câștigat beneficiile *pe drept* (chiar dacă nu pe dreptul oficial). Din aceste considerente, aceiași indivizi, care se consideră perfect capabili, disprețuiesc ideea de originalitate. Așa cum remarcă J. S. Mill, „lumea consideră că geniul este un lucru foarte frumos când îl face pe om capabil să scrie un poem tulburător sau să picteze un tablou. Dar în adevăratul sens al cuvântului, acela de originalitate în gândire și acțiune, deși nimeni nu spune că n-ar fi un lucru demn de admirație, aproape toți, în sinea lor, consideră că se pot descurca foarte bine fără el [...]. Originalitatea este tocmai lucrul al cărui folos mințile neoriginale nu-l pot sesiza [...]. Indiferent ce omagiu s-ar pretinde că se acordă, sau chiar s-ar acorda, superiorității spirituale, tendința generală de evoluție a lucrurilor în întreaga lume face din mediocritate puterea dominantă în rândurile oamenilor”¹⁰.

De ce plagiatorul nu este totuși un bun profesionist? Plagiatul înseamnă că el nu a parcurs materialele pe care trebuia să le studieze sau, dacă le-a parcurs, nu a avut abilitatea de a se folosi de cunoștințele dobândite prin intermediul lor pentru a produce o lucrare originală. El nu a avut capacitatea de a-și demonstra competențele potențiale, prin urmare nu putem afirma că le deține. Este răspândită în filosofia artei ideea că nu există geniu fără operă și că între geniu potențial și geniu real se

⁹ Immanuel Kant, *Întemeierea metafizicii moravurilor*, traducere de Filotheia Bogoiu, Valentin Mureșan, Miki Ota, Radu Gabriel Pârvu, București, Editura Humanitas, 2007, p. 85.

¹⁰ John Stuart Mill, *Despre libertate*, traducere de Adrian-Paul Iliescu, București, Editura Humanitas, 2017, pp. 97–98.

află o distanță de o *operă*. După cum precizează Lipps, „faptul că eu mă bucur în fața unei anumite opere de artă pentru forța creatoare a artistului nu poate să însemne decât că eu mă bucur de forța creatoare pe care artistul a adus-o la lumină în crearea operei de artă; nu poate fi pusă la socoteală, de pildă, forța creatoare pe care o *are* artistul, dar pe care n-a *arătat-o* nicicând”¹¹. În practică, egourile gonflote contestă această idee mai des decât ne-ar plăcea să credem. Așa cum nu există nici artist fără creație artistică, nici geniu fără operă, tot astfel, nu există nici profesionist fără lucrarea profesionistă. Instituțiile sunt un garant, care promit pe onoarea lor că absolventul este un profesionist. Dacă individul este de părere că nu are nimic de demonstrat instituției, atunci mentalitatea sa îl proiectează în afara societății. Considerând că instituția este o invenție birocratică care testează abilitățile neortodoxe, oferindu-i o diplomă pe care o disprețuiește pentru că există sub formă de condiție, dar pe care o prețuiește tocmai în calitatea ei de construct socio-cultural la care nu are acces oricine, plagiatorul dovedește o mentalitate anticulturală, antiștiințifică și antiumanistă. În momentul în care există un procent substanțial din populație care crede că diploma este într-adevăr un mijloc necesar din punct de vedere birocratic, dar inutil din punct de vedere intelectual, restructurarea mentalității trebuie regândită în masă, nu doar la nivelul plagiatorului.

CONSECINȚE PENTRU INSTITUȚIE, MEMBRII ACESTEIA ȘI SOCIETATE

Comunitatea științifică trebuie să constituie un climat în care să prospere oamenii morali și capabili: „Departate de a fi neutru sau pasiv, contextul sau mediul universitar joacă un rol activ în procesul de luare a deciziilor etice, prin aceea că poate constrânge sau, după caz, stimula membrii universității să acționeze moral ori imoral. Acest lucru poate fi exprimat fie explicit – prin intermediul politicilor și procedurilor în vigoare (formal, la nivelul structurii universității), fie implicit – prin atitudini, tradiții perpetuate, valori asumate (informal, la nivelul culturii organizaționale dintr-o universitate)”¹². Meritul și mediul competitiv constituie unelte de bază ale unei comunități științifice respectabile, prin intermediul cărora cei care și-au dovedit abilitățile excepționale sunt promovați și răsplățiți. Meritul și competiția devin nonsensuri când mediul este dominat de practici incorecte. Astfel, pentru a-și apăra valorile fundamentale, instituția trebuie să aibă un plan de acțiune și o toleranță zero cu privire la actele de plagiat.

Din pricina fraudelor intelectuale nesancționate corespunzător sau nedeconspirate la timp, instituția își pierde credibilitatea și autoritatea, fiind criticată că promovează

¹¹ Theodor Lipps, *Estetica. Psihologia frumosului și a artei*, Partea II, Vol. I, traducere de Grigore Popa, București, Editura Meridiane, 1987, p. 113.

¹² Valentin Mureșan, Mihaela Constantinescu, „De ce avem nevoie de etică și integritate în mediul academic?”, în Emanuel Socaciu *et al.*, *Etică și integritate academică*, București, Editura Universității din București, 2018, p. 45.

falși-specialiști. Acutizată, situația se deteriorează la nivel internațional, întreaga țară căpătând stigma de a produce diplome fără valoare. Reputația membrilor nevinovați ai comunității științifice va fi compromisă pe nedrept. Așa cum precizează Emilia Șercan, „toți membrii comunității academice, studenți și cadre didactice, trebuie să fie conștienți de implicațiile lipsei de onestitate academică asupra reputației instituționale și personale. Marile universități luptă în mod constant pentru limitarea acestor comportamente prin promovarea unor politici proprii și prin cultivarea valorilor care individualizează mediul academic: onoarea, încrederea, corectitudinea, respectul și responsabilitatea”¹³.

Cu toate că agenții fraudelor intelectuale sunt cei care discreditează instituția, se ridică întrebarea cu privire la măsura în care instituțiile se fac ele însele vinovate de perpetuarea prejudecăților și ce măsuri ar putea lua pentru a le înlătura și preveni reapariția lor, nu doar din perspectiva sancțiunilor care se impun în cazurile de plagiat, ci și din perspectiva mentalității care generează tentativele de plagiat.

Contractul social – care prevede că, în schimbul unei cercetări oneste și al unei creații originale, membrul comunității dobândește anumite avantaje, iar societatea va beneficia din munca prestată de profesionist, pe care, de asemenea, va continua să o remunereze – se devalorizează și își pierde sensul în condițiile fraudei intelectuale răspândite în masă. Plagiatul reprezintă forma unui comportament antisocietate, deoarece sfidează onestitatea, meritul personal și responsabilitatea intelectuală. El spulberă încrederea publică, membrii societății pierzându-și respectul pentru instituții și autorități, și, în cele din urmă, pentru știință și cunoaștere, ajungând să aprecieze că gândirea teoretică este o perdea de fum și că ceea ce contează este practica oarbă. O societate, în care indivizii consideră că diploma este un construct social menit să certifice abilitățile de maleabilitate și sustragere, că a fi un bun profesionist nu trebuie demonstrat printr-o lucrare științifică, este o societate a regresului, în care structura socială a devenit instabilă. Nepăsarea, delăsarea, acordurile tacite pentru a promova indivizi pe alte standarde decât cele meritorii duc la haos și anarhie și la destrămarea culturii. Cultura este conlucrarea oamenilor din toate timpurile, în sensul prevăzut de Descartes: „lectura tuturor cărților bune este ca o convorbire cu cei mai aleși oameni ai veacurilor trecute, care au fost autorii acestor cărți, și chiar o convorbire chibzuită, în care ei nu ne dezvăluie decât cele mai valoroase dintre gândurile lor”¹⁴. Lectura lucrărilor care conțin fraude intelectuale reprezintă însă o conversație schizofrenică, irațională.

Impostura, care se infiltrează în societate prin intermediul falsului intelectual, îi asigură membrului nelegitim avantaje atât pe termen scurt (de exemplu, stipendii), cât și pe termen lung (funcții), pe care ceilalți membrii ai societății le susțin prin intermediul capitalului economic, însă beneficiile pe care ei ar trebui să le primească în

¹³ Emilia Șercan, *Deontologie academică: ghid practic*, București, Editura Universității din București, 2017, p. 57.

¹⁴ René Descartes, *Discurs asupra metodei*, traducere de Cr. Totoescu, București, Editura Științifică, 1957, p. 35.

schimb sunt contrafăcute. Se creează astfel o discrepanță socială între realitate și aparență, membrii comunității acordând încredere unor indivizi incompetenți sau, dimpotrivă, lăsându-se pradă unei stări generale de suspiciune și neîncredere.

CONCLUZII

În contextul eticii cercetării, plagiatul reprezintă o formă de furt intelectual, ale cărui implicații aduc prejudicii deopotrivă comunității științifice și membrilor săi, precum și societății în ansamblu. Atât timp cât rămâne nedeconspirat sau, dimpotrivă, deconspirat, însă tolerat, plagiatul produce efecte în lanț care slăbesc temelia societății, favorizând surparea acesteia. Dintre problemele multiple pe care le generează acest fenomen, cea mai pregnantă o reprezintă faptul că facilitează accesarea la putere a unor indivizi care nu au dovedit realmente că sunt capabili și care, în numeroase cazuri, aduc daune domeniului în care activează. Chiar dacă nu este plagiatul unicul tip de fraudă intelectuală și chiar dacă există și alte moduri de a accede în mod ilegal la diferite funcții-cheie în societate, plagiatul este aproape omniprezent la cei care sunt dispuși să recurgă la orice subterfugii pentru a obține un venit nemeritat, o diplomă, un titlu. Instituția are atât datoria de a expune și sancționa plagiatul acolo unde îl observă, cât și de a lua măsurile potrivite, în funcție de gravitate și recidivă, cu scopul de a îndrepta și preveni cazuri de acest fel, pentru că procedând astfel, ea nu previne un simplu plagiat, ci previne decăderea societății. În această privință, datoria morală a fiecăruia este de a fi vigilent și a nu tolera abaterile de la codul de etică a cercetării, precum și de a adera la o etică a responsabilității și integrității.

Ca urmare a fricii pe care o stârnesc sancțiunile aplicate celui care a plagiat, precum și a oprobiului public – în conjunctură cu softurile care detectează rapid dacă o lucrare deține fragmente plagate, precum și cu emergența inteligenței artificiale accesibilă maselor, cu ajutorul căreia ideile și cuvintele autorilor originali pot fi reformulate și reciclate –, cazurile vizibile de plagiat s-au diminuat semnificativ. Aceasta nu înseamnă însă că cei implicați au înțeles că diploma trebuie câștigată prin efort real și merite autentice. Există riscul ca mulți dintre aceștia să nu își fi însușit etica academică și nicio moralitate serioasă și, în consecință, să caute alte subterfugii pentru a-și atinge țelul. În viitorul apropiat, în lipsa luării de măsuri adecvate și a unui plan de acțiune eficient, plagiatul ar putea să devină o formă apusă de fraudă, care totodată se va metamorfoza într-o nouă metodă de fals intelectual.